

'Ο Σατωβριάνδος

"Η ζωή τοῦ μεγάλου Γάλλου ποιητοῦ Σατωβριάνδου υπῆρξε μιὰ διαφορική τραγωδία. Κανεὶς δὲν πόθεν σάν αὐτὸν νά γίνεται διλοκαύτωμα σὸ δρόμῳ τῆς δράστης—καὶ κανεὶς δὲν πήρε τὸσοὺς ἀστάθης στοὺς ἔρωτές του, δύον αὐτὸς. Η ἀρρωστητή ψυχῆς του, ποι λαζαρούδος πάντα τὸ ἄπειρον καὶ τὸ ἀσύλληπτον, δὲν μποροῦσεν ἐφωσιθῆ σὲ μιὰ μονάχα γυναῖκα. "Α! πολλὰς γυναικείες μαρδούδες ἔκανεν νά μασώσουν ὁ μένας αὐτὸς γόνι. Μά δὲν ἔφτιαχε αὐτὸς. Χάρκες λίγη εὐδαιμονία σὲ μιὰ γυναίκα, καὶ ὑπεροχή, σταν τὸν κυρίους ἡ ἀκατάνηκτη πλήξη, τὴν παραστοῦν ἀσπλαγχνή, ποδοπατῶντας τὸ ξεφυλλομένα δινειρά της, για νά πετάξῃ σ' ἄλλης ἀγκαλά, σὰν τὴν πεταλούδα πού γυρνάει ἀπὸ λουλούδι σὲ λουλούδι. . . ."

Τοῦ Μαρτίου τοῦ 1792, δὲ Σατωβριάνδος, ποὺ ήταν τότε 24 μόλις ἔτῶν, πήρε γυναικας τὴν Σελέστη νέτε Λαζίνι-Μπινιών, ἡλικίας 17 μόλις ἔτῶν, ἕνα λευκαπόρσωτον, λεπτοκαυμένον καὶ ώμαιότα τοιο κορίσιον. Τὴν νέαν αὐτὴν ἦτον ἀματούσον, ἀδιάρροφο τὸ δέκατην ἔτουντος ἀπὸ ἀγάπη γι' αὐτὸν. Τὸν ἔξανάγκασαν οἱ συγγενεῖς του νά τὴν παύῃ. Τὴν σθένθανε, βέβια, καὶ τὴν ἐκτινούσθε, ἀλλὰ τὰ χλιαρά ἀνάλας ἀσθμάτων δὲν ἤταν ὀργάτερα για νά ιναποτοῦν τὶς μεγάλες ψυχικὲς ἀνάγκες της γυναικάς του. Καὶ ή δινειρούμενή ή Σελέστης ἔλιπεν ταῖς μαρδούδας δὲν πάρεινταν ἀπὸ τὸν καυρόν της, βλέποντας τὴν πτυχήν ἀδιαφορίας τοῦ ἀντρός της τὴν ὁποῖα μὲ κανένα μέσον δὲν μποροῦσε νά κατανικήσῃ. Καὶ, μιὰ μέρα, σὲ Σατωβριάνδον, ὑπακούντας στὸ καλλιτεχνικὸν ἀλήτικο ἔντατοκού, οὗ ἀφέτη τὴν γυναικά του κ' ἔφευγε γιὰ τὴν Ἀγγλία. Η Σελέστη ὑπέμενε τὸ χωρισμό μὲ καρτερούποτε, ἔτεντας παρηγορὰ κοντά στὴν ἀδελή τοῦ Σατωβριάνδου, για τὴν ὁποῖα κάναιε λόγο οἱ περασμένοι φύλλοι τοῦ «Μπουκέτου». Πέρασαν μαστρες καὶ διστυλισμένες αἱρέες μαρκαρά ἀπὸ τὸν ἄντρα της. Ή ἐποχὴ ἐκείνη ἤταν μιὰ ἀπὸ τὶς πολλαγμάτων τῆς Γαλλικῆς "Ιστορίας. Κατὰ τὴν Γρομορετία, ἥ γα ταῦτα τοῦ Σατωβριάνδου συνελήφθη ἡ ἔργοφή σεις φυλακές. "Οταν τὴν ἐλευθέρωσαν, ἀτορμηθήκησαν ἀπὸ τὸν κόσμο καὶ περίμεναν κρόνα διάλογα τὴν ἐπιτροφὴ τοῦ διαδόσου Ρενέ, τὸν ὁποῖο τὸσο πολὺ αγαπούσε. Τέλος, μιὰ μέρα τοῦ Μαΐου, στά 1800, δὲ Σατωβριάνδος γύρισε στὴ Γαλλία ἀπὸ τὴν Ἀγγλία. Μά ἡ Σελέστη δὲν μπόρεσε νά χρηῇ γιὰ τὸ γυροῦσα τοῦ ἀντρός της, γιατὶ δὲ Σατωβριάνδος, μόλις πάτησε τὸ πόδι του στὸ Παρίσιο, μπλέγεται σὲ μιὰ μεγάλη ἐρωτικὴ περιπέτεια, ἀδιαφορήντας γιὰ τὸν πότιο καὶ τὴν ἀπελπισία τῆς γυναικάς του.

"Η νέα αὐτὴ ἔρωτική περιπέτεια—πού χάρισε στὸ Σατωβριάνδο τὶς εὐτυχεστερες μέρες τῆς: ζωῆς του—ήταν ή σχέσεις του μὲ τὴν κόμησσα Παυλίνα τε Μπωμόν.

"Η Παυλίνα ἤσαιε κόρη τοῦ ντε Μονμόρεν, υπουργοῦ τοῦ Λουδοβίκου ΙΣΤ', μαρτυρούμενος κατὰ τὴν Γαλλικὴν "Επανάστασην. Είχε πανεπεντελέ, μά δὲν επένδυσε πολὺ γάμο της καὶ ἀναγκάστηκε νά χωρίσῃ ἀπὸ τὸν ἄντρα της. 'Η καρδιά της, λοιπού, ἤταν ἀλεύθερη. "Ήταν μιὰ ἀπό τὶς σπάνιες γυναικες. "Εξυπήρωσε, μιαρά, μορφωμένη.

Κάθη μόνο σχοδεῖ, μαζεύοντας στὸ παλόνι της οἱ διαιρεστέων ἀντιρρόποτων τῶν γραμμάτων, τῶν ἐπαντημῶν καὶ τῶν τεχνῶν τῆς Γαλλίας, ἀκείνης τῆς ἐποχῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων προτεύοντας θεός κατεύθυνται ή θρυλική κυρία τε Σαταλέ.

Τὸν καρπὸν ἀπὸ δὲ Σατωβριάνδος ἤταν ώρως πειά διπτέρας, μὲ ὥριμασμένο ταῦτο. "Η μαρδά του χρυπούδος δυνατά γιὰ κάθε σπάνιον καὶ ωραίο. Πέπσε λοιπὸν νά μην κατακήσῃ τὴν καρδιά

τὴ διοίκηση του κόσμου, μ' ἓνα μικρό στρατό. "Ολα τὰ πλούτον τοῦ Δράριου ἔγιναν δικά του. Πέρασε γυναικες διετέ τὶς κόρες τοῦ Πέρσου οιστράπου, οὶς δύοτες οιλαβώσεις μὲ τὸ γλυκὸν χαμόγελο του καὶ τὸ ἀρρωστόν παρουσιαστικό του. Μονάχα τη Δελασέη, τὴν κήρα τοῦ Δραρίου, τὴν τελευταία βασιλίσσην τῆς Περσίας, δὲν μπόρεσε νά συνυπήνεται δὲν μπόρεσε νά τὴν κάνῃ νά λημονήσῃ τεντρά την. Καὶ μιὰ μέρα, ἐνδιάλογος δὲν πέρσικός λαός, ἀτενταρύσθιος τὸν λεοντεύαρδο καὶ πανέμορφο κατακτητή του—οἱ Ἀλέξανδρος δὲν ἤταν κακός καὶ βάθμιδρος κατακτητής, καὶ ἥξερε νά γίνεται ὀρεστές καὶ ἀγαπητός καὶ σ' αὐτοὺς ἀδόμα τοὺς λαοὺς πού ὑπέτασσε—ή Δελασέη πήρε νᾶ μαρχαῖσαι καὶ τὸ βαθύσιο στὴν καρδιά της....

"Οἱ Ἀλέξανδρος τὴν ἐπλαγὴν τῶν μητρέων του καὶ διξιθαύμαστο, γράφουν οἱ Πέρσαι Ιστορικοί γιὰ τὸν Μ. Ἀλέξανδρο. Νομίζει δηλαδή κανεὶς πώς διαβάζει παραμύθι. Σ' ἄλλο φύλλο ίσως σᾶς δύσκουμε συνέχεια τῆς φαντασιακῆς Ιστορίας τοῦ Μ. Ἀλέξανδρου.

τῆς ωραίας Παυλίνας ή δοπία μάκριμως έναν τέτοιο ἀνθρωπο την τούς γιὰ νά τον χαρίσῃ δῆλη τὴν φύλαγα τῆς ἀγάπης της. Ή δύο αὐτὲς ποιητικὲς ὑπόρεξες ήταν πλασμένες ή μα γιὰ τὴν ἀλλή.

Μοῦ φάνεται, ἔγοιρε ἀργότερα σ' ἐνα οἰκογενειακὸν φύλο της, δει ποτὲ δὲν ημεῖν καλότερα στὴν ὄψεια μερού παρὰ τὴν ἀποκή ποιο γνώριστα τὸ Σατωβριάνδο. Τοῦ θαύμα αὐτὸν τὸ εἶχε κάνει

τῆς ωραίας Παυλίνας ή δοπία μάκριμως έναν τέτοιο ἀνθρωπο την τούς γιὰ νά τον χαρίσῃ δῆλη τὴν φύλαγα τῆς. Από τὴν πρότη μέρα ποτὲ τὴν γνώρισες δὲ Σατωβριάνδος αἰσθάνθηκε τόσο μεγάλη ἀγάπη γι' αὐτήν, ὥστε δὲν μποροῦσε νά λειπει τὸ στοιχεῖο μάκρι κοντά της. Πήγαινε καὶ τὴν ἔβλεπε στὸ σπίτι της τὸ ἀρρεγόνα, κάθε μέρα, καὶ τὸ βράδυ ἔκανταντας τὰς ἀλβή μέρους στὴ σημήνια τῆς τὸ φυλογονικὸν σαλόνι της.

Μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου, ή σχέσεις τῶν δύο ἐρωτευμένων έγιναν πλού στενές. Δημητρίου ὁ δένας στὸν ἄλλον τὰ δύνεια καὶ τὶς τείς επιθυμίες του, τὶς ἀπογοητεύσεις καὶ τὶς λόπες του—καὶ ελατταν μαζί, μὲ τὴ γόνην φανατία τους, δένα μέλλον καλύτερο, πλού δόνον. Ο Σατωβριάνδος τῆς διάβασες καφαλαία σεβασταντας ἀπό τὸ φυλογονικὸν σαλόνι της.

Ο "Αταλά" καὶ "Ρενέ", καὶ ἀκούγει τὶς κρίσεις της. Ο "Αταλά" εἶδε δύναθη πρόφτερο φράστη τὸν Απέριλο τοῦ 1801 καὶ είχε καταπληκτικὴ ἀπεικόνιση. Δημητρίου ὁ δένας την Εύρωπη. Μετεφράσθη ἀμέσως ο δένας τε γλωσσας τοῦ κόσμου καὶ καθιέρωσε τὸ φυλογονικὸν δόνον τοῦ Σατωβριάνδου.

Φαντάζεις ο πράτιστος τοῦ μέτρου εδδα-μονίας κολυμπούσαν οι δύο ἐρωτευμένοι νά τον γράψουν. Ο "Σατωβριάνδος τῆς διάβασης" τὸ φύλο της προσοχή πεπρεπε γάπτερας την πρόσωπον της. Παντανίνης δένας, δένας τε είχε καταγεννηθει κοντά στὸ μεγαλοφυνητὴ φύλο της...

Μὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Σατωβριάνδου βρισκόταν σὲ δαρκή έξαντα. Καὶ μόλις έκεινα πρώτα στοιχεῖα λίγο, ἀρμός να σχεδιάσῃ στὸ μανόλι τον δένα τεραπτικού φυλοσοφούνοικον έγγο, τὸ περίφημο "Πνεῦμα τοῦ Σατωβριάνδου". Για νά γραψῃ δύνεις ένα τέτοιο φύλο, ποτὲ πατούσε πολύ καρόπιδος τὸν έναντιον της Σατωβριάνδου. Η Παντανίνης δένας τε έχει μάρτυρα καὶ προσοχή πεπρεπε γάπτερας την πρόσωπον της. Ο δένας, στὸ Παρίσιο.

Η Παυλίνα, ή δοπία ἐνδιεφέροτο πολὺ γιὰ τὴ διατρητική της ἀπάντημαντον τις, δέν μποροῦσε πα: ἀ νά τὸν συμβούλιον την πραγματοποιεῖσθαι αὐτὸν τὸ σχεδιό του. Απεφάσισαν λοιπὸν ν' ἀπομακρυνθούν ἀπὸ τὸ Παρίσιο καὶ ἔπιασαν να μικρὸ ἀργότελο σπιτάκι στὸ Σαβίνιον-οὐρο-. Ο δένα, στὸ Παρίσιο.

Η Παυλίνα ντε Μπωμόν είδε τὰ νά πραγματοποιεῖσαν τὸ μεγάλο, τὸ μοναδικὸ διάνοια της Λοής της: Βρισκόταν στὴν ἔξοχη, σὲ μιὰ καλύβα, μὲ τὸν ἄντερα της πάντας!

Τὴν ἐποίησην τῆς ἀφέψεως των στὸ Σαβίνιο (23 Μαΐου 1801) ή Παυλίνης ἔγραψε σ' ἐναν παληὸ οικογενειακὸ της φύλο στὸ Παρίσιο:

"Τὸ ζέρεται, ἀγαπητή μον φίλε, πόσο μὲ θέλεις ή ἔξοχη καὶ ποτὸ μαλού μονάκες της. Ποτὲ δὲν είδε τὸν ἀγριανθρώπον μὲν ἀσθενικά τὸ Σατωβριάνδο, ἐπιδημήη ήταν ἀδύσσον χαρακτήρος ποτὸ ησυχο, πιὸ λογικό, πιὸ εὐθυμο, πιὸ παιδί, μιτροφ, πιὸ πλά... "Ολα ἔδει είνε γιὰ μᾶς πηγή καρδεῖς καὶ γέλιων... Ζουντασάτεται μπροστά μας κανένας ἔνοχλη· μῆδες ἐπικαπέτης ἀπὸ τὸ Παρίσιο, γιὰ νά διαταράξῃ τὴν ησυχία καὶ τὴ γαλήνη μας. "Εγώ καταγίνωμα στὸν δένα τὴν ημέρα μὲ τὸ δρόμος καὶ τὶς κατοίκες της. "Εώ ωρα 7 τὸ βράδυ, πάνεις ή ζωή δέδο. Βαθυτάτη σιωπὴ ἀπλάνεταις τὸ στόλο τὸ χωριό. Καὶ μένει καθοικουμένος στὸ πατεντό δωμάτιο μας, δ' ένας μοντά στὸν δένα, καὶ σωπαίνουμε..."

Μὰ καὶ δὲ Σατωβριάνδος δένησε λιγάτερο εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴ φύλο του Αἰδηνόταντας μεγάλη, ἀπωρη καρδανή βρέθηκε τέλος πάντων μιὰ γυναικά πού μπόρεσε νὰ τὸν καταλάβη. Καὶ τὴ γυναικά αὐτὴ τὴν ἀπάντημα φύση καὶ παραφράσα.

"Αλλά τὸ πατεντό αὐτὸν εἰδίλλιον δένησε βάσταξε, δυντοχώς, πολὺν καιρό. Τὸ τέλος του ήταν θλιβερό καὶ μελαγχολικό.

Σὲ δρόμοντο φύλλο τοῦ «Μπουκέτου», θά σᾶς δέξεταις τὸ φύλο του έρωτες τοῦ Σατωβριάνδου μὲ τὴν Παυλίνην ντε Μπωμόν.

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

"Η σαρανταποδαρόσυα ἔχει ἔνα σωθό πόδια, μὰ ἡ ἀκρίδα τὴν ἔπειροντας στὸ δρόμο.

— "Ο ψύλλος ἔχει τόνομα κ' ἀλλοι τοιμούδην τὰ πόδια.

— Τὶς καλές τε λιτούργης μόνον δ' πατᾶς τὶς τρόπαι.

— Κ' ἡ παπαρόση καρμάρων μ' ἀπόμενιν κοτοάνη.

— "Ο Τούρκος κ' αὐτὸν προσκόντης, τὸ φέντον του δένη βγάζει.

— Τὸ σκυλί του καὶ τὸν Αρβανίτη, έξω στὴν αὐλή νὰ τοὺς φρατάς, στὸ σπίτι μην τοὺς βάζεις.

— Πένεις "Ελλήνες, δέρτα καπτετανόι.